

สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน (Islamic Republic of Pakistan)

เมืองหลวง กรุงอิสลามาบัต

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียใต้ บริเวณเส้นละติจูดที่ 33 องศาเหนือ เส้นลองจิจูดที่ 70 องศาตะวันออก มีพื้นที่ 796,095 ตร.กม.

อาณาเขต พรมแดนทางบกกระยะทาง 7,257 กม. และพรมแดนทางทะเลติดกับทะเลอาหรับกระยะทาง 1,046 กม.
ทิศเหนือ ติดกับจีน (438 กม.)
ทิศใต้ ติดกับทะเลอาหรับ (1,046 กม.)
ทิศตะวันออก ติดกับอินเดีย (3,190 กม.)
ทิศตะวันตก ติดกับอิหร่าน (959 กม.) และอัฟกานิสถาน (2,670 กม.)

ภูมิประเทศ ทางเหนือและทางตะวันตกเป็นที่ราบสูง ส่วนทางตะวันออกและทางใต้เป็นที่ราบและที่ราบลุ่ม ปากีสถานมียอดเขาสูงเป็นอันดับ 2 ของโลก คือ K2 หรือยอดเขา Godwin Austen (สูง 8,611 ม.)

ภูมิอากาศ พื้นที่ส่วนใหญ่มีอากาศร้อนและแห้งแล้ง หนาวจัดในภาคเหนือ อุณหภูมิเฉลี่ย 21-23.5 องศาเซลเซียส มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูหนาว ระหว่าง พ.ย.-มี.ค. อุณหภูมิต่ำสุด 5 องศาเซลเซียส อากาศหนาวเย็นที่สุดใน ธ.ค. และ ม.ค. เดือนที่แห้งแล้งที่สุดคือ พ.ย. ฤดูร้อน ระหว่าง เม.ย.-ก.ค. อุณหภูมิสูงสุดใน มิ.ย. สูงถึง 45 องศาเซลเซียส ฤดูฝน ระหว่าง ก.ค.-ก.ย. ฝนตกมากที่สุดใน ก.ค. ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 489 มม.ต่อปี ภัยธรรมชาติที่เกิดบ่อย ได้แก่ อุทกภัย ภัยแล้ง และแผ่นดินไหว

ประชากร 256,510,105 คน (ต.ค.2568) ประกอบด้วย ปัญญาปี 44.7% ปิซตุหรือปาตาน 15.4% สินธี 14.1% ซาไรกี (กลุ่มย่อยของปัญญาปี) 8.4% โมฮาจิรี 7.6% บาโลซ 3.6% และอื่น ๆ 6.3% อัตราส่วนประชากร จำแนกตามช่วงอายุ : วัยเด็ก (0-14 ปี) 40.56% วัยแรงงาน (15-64 ปี) 59% และวัยสูงอายุ (65 ปีขึ้นไป) 3.55% อายุขัยเฉลี่ยของประชากร 67.9 ปี ชาย 65.6 ปี หญิง 70.5 ปี อัตราการเกิด 25.11 คนต่อประชากร 1,000 คน อัตราการตาย 6.69 คนต่อประชากร 1,000 คน และอัตราการเพิ่มของประชากร 1.57%

ศาสนา อิสลาม 96.5% (ซุนนี 85-90% ชีอะฮ์ 10-15%) ส่วนที่เหลือ ได้แก่ ฮินดู คริสต์ ซิกข์ และพุทธ

ภาษา ภาษาอูรดูเป็นภาษาราชการ ส่วนภาษาอังกฤษใช้ในการติดต่อธุรกิจ นอกจากนี้ ยังมีภาษาท้องถิ่น ตามชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้แก่ ปัญญาปี 38.8% สินธี 14.6% ปัสโต 18.2% บาโลจี 3% และภาษาถิ่นอื่น ๆ 2.4%

การศึกษา อัตราการรู้หนังสือ 60.6% ชาย 68% และหญิง 52.8% ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่ สามารถอ่านออกเขียนได้ มีมหาวิทยาลัยประมาณ 130 แห่ง แบ่งเป็นของรัฐ 71 แห่ง และเอกชน 59 แห่ง สถานศึกษาอาชีวะประมาณ 730 แห่ง ระบบการศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา แม้รัฐบาลจะพยายามยกระดับการศึกษาของประเทศ แต่อุปสรรคสำคัญยังคงอยู่ที่ความเหลื่อมล้ำทางเพศ การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา และการเข้าถึง โอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ชนบทที่จำกัด ทั้งนี้ รัฐบาลปากีสถานกำหนดเป้าหมายภายใต้แผน "Pakistan Vision 2025" เพื่อเพิ่มอัตราการรู้หนังสือให้ถึง 90% ภายในปี 2568 นอกจากนี้ ปากีสถานยังมีโรงเรียนสอนศาสนา (มัดเราะฮะฮ์) ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งได้รับความนิยมจากครอบครัวยากจน เนื่องจากไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่าย ด้านการศึกษา ที่พัก และอาหาร อย่างไรก็ตาม โรงเรียนสอนศาสนาบางแห่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังแนวคิดสุดโต่งและการจัดหาสมาชิกให้กลุ่มก่อการร้าย

การก่อตั้งประเทศ เคยเป็นส่วนหนึ่งของอินเดียก่อนได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร ต่อมาประกาศเอกราช แบ่งแยกดินแดนออกจากอินเดีย เมื่อ 14 ส.ค.2490 ในช่วงแรก ปากีสถานมีพื้นที่ทั้งทางฝั่งตะวันตกและตะวันออก ของอินเดีย จนกระทั่งปี 2514 เกิดสงครามกลางเมืองในพื้นที่ปากีสถานตะวันออก จนนำไปสู่การแบ่งแยกเป็น ประเทศใหม่โดยจัดตั้งเป็นบังกลาเทศในปัจจุบัน

วันชาติ 23 มี.ค. (วันประกาศสาธารณรัฐ 23 มี.ค.2499)

การเมือง ปกครองแบบสหพันธ์สาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และ นรม. เป็นผู้บริหารประเทศ แบ่งเขตการบริหารเป็น 4 แคว้น ได้แก่ แคว้นบาลูจิสถาน แคว้นปัญจาบ แคว้นสินธ์ และแคว้นไคเบอร์-พิชตูนควา ส่วนพื้นที่ชนเผ่า แบ่งเป็น 7 เขต ได้แก่ Bajaur, Mohmand, Khyber, Orakzai, Kurram, North Waziristan

และ South Waziristan รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแคว้นไคเบอร์-ปชตุนควา นอกจากนี้ พื้นที่แคชเมียร์ส่วนที่ปากีสถานครอบครอง แบ่งเขตบริหารเป็น 2 เขต ได้แก่ Azad Kashmir และ Gilgit-Baltistan

ฝ่ายบริหาร : มีประธานาธิบดีเป็นผู้นำเชิงพิธีการ ซึ่งมาจากการสรรหาโดยสมาชิกวุฒิสภาสภาผู้แทนราษฎร และสภานิติบัญญัติระดับแคว้น โดยมีวาระ 5 ปี ทำหน้าที่แต่งตั้ง ครม. ตามความเห็นชอบของ นรม. ปัจจุบัน นาย Asif Ali Zardari จากพรรค Pakistan Peoples Party (PPP) ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ส่วนอำนาจบริหารประเทศอยู่ที่ นรม. ซึ่งมาจากหัวหน้าหรือผู้แทนพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร โดย นรม.คนปัจจุบัน คือ นาย Shehbaz Sharif จากพรรค Pakistan Muslim League-N (PML-N) ดำรงตำแหน่ง นรม. ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากรัฐสภา เมื่อ 4 มี.ค.2567 หลังพรรค PML-N จัดตั้งรัฐบาลผสมร่วมกับพรรค PPP

ฝ่ายนิติบัญญัติ : เป็นระบบ 2 สภา ได้แก่ 1) วุฒิสภา มีสมาชิก 104 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงและโดยอ้อม วาระ 6 ปี โดยจะมีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาใหม่ครึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และ 2) สภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิก 342 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง 272 คน (สำรองสำหรับสตรี 60 คน และผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม 10 คน) วาระ 5 ปี

ฝ่ายตุลาการ : ระบบศาล ประกอบด้วย ศาลสูงสุด ศาลอิสลาม ศาลสูง (มีในทุกรัฐและที่อิสลามาบัด) ศาลท้องถิ่นและศาลเฉพาะด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ศาลคดีการฉ้อราษฎร์บังหลวง ศาลคดีอาชญากรรมและศาลคดีการก่อการร้าย ศาลอิสลามมีอำนาจในการวินิจฉัยและตัดสินว่ากฎหมายใดขัดกับหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งผลของการตัดสินดังกล่าวจะผูกพันให้รัฐบาลต้องปรับแก้กฎหมายให้สอดคล้อง

พรรคการเมืองสำคัญ ได้แก่ 1) Pakistan Muslim League-Nawaz (PML-N) และ 2) Pakistan People's Party (PPP) เป็นพรรคร่วมรัฐบาลปัจจุบัน 3) Pakistan Tehreek-e-Insaf (PTI) 4) Muttahida Qaumi Movement (MQM) หรือ United National Movement 5) Pakistan Muslim League Quaid-i Azam (PML-Q) 6) Jamiat-i Ulema-i Islam Fazl-urRehman (JUI-F) และ 7) Awami National Party (ANP)

เศรษฐกิจ เศรษฐกิจปากีสถานในปี 2568 ยังคงอยู่ในช่วงฟื้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี 2567 โดยรัฐบาลดำเนินมาตรการภายใต้โครงการ Extended Fund Facility (EFF) ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund-IMF) เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ปรับโครงสร้างการคลังและเพิ่มความเชื่อมั่นของนักลงทุน ภาพรวมเศรษฐกิจปากีสถานในปี 2568 มีสัญญาณบวกมากขึ้นจากการฟื้นตัวของเงินสำรองระหว่างประเทศ ดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นบวก และอัตราเงินเฟ้อชะลอตัว เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2567 อย่างไรก็ดี การเติบโตทางเศรษฐกิจของปากีสถานยังอยู่ในระดับต่ำ โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product-GDP) ของปากีสถาน อยู่ที่ประมาณ 2.5-2.6% สะท้อนถึงความเปราะบางของโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นหลัก ขณะเดียวกัน ภาคอุตสาหกรรมยังได้รับผลกระทบจากปัญหาพลังงาน การขาดสภาพคล่องทางการเงิน และต้นทุนการนำเข้าที่สูงขึ้นจากการอ่อนค่าของเงินรูปีปากีสถาน

ปีงบประมาณ 1 ก.ค.-30 มิ.ย.

สกุลเงิน หน่วยสกุลเงิน : รูปีปากีสถาน (Pakistani Rupee/PKR)

อัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ : 1 ดอลลาร์สหรัฐ : 283.27 รูปีปากีสถาน

อัตราแลกเปลี่ยนต่อบาท : 1 บาท : 8.55 รูปีปากีสถาน (ต.ค.2568)

ดัชนีเศรษฐกิจสำคัญ (ปี 2568)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) : 411,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ : 2.7%

รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี : 1,824 ดอลลาร์สหรัฐ

แรงงาน : 83,643,815 ล้านคน

อัตราการว่างงาน : 5.5%

อัตราเงินเฟ้อ : 4.5%

ผลผลิตทางการเกษตร : ข้าวสาลี ฝ้าย ข้าว อ้อย และข้าวโพด

ผลผลิตอุตสาหกรรม : อาหาร ยาสูบ สิ่งทอ เสื้อผ้า ผลิตภัณฑ์แร่ที่ไม่ใช่โลหะ ปูนซีเมนต์ ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม เคมีภัณฑ์ ยารักษาโรค เหล็กและเหล็กกล้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รถยนต์ และเฟอร์นิเจอร์

ดุลบัญชีเดินสะพัด : เกินดุล 1,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ก.ค.2567-เม.ย.2568)

ดุลการค้าระหว่างประเทศ : ขาดดุล 26,270 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ก.ค.2567-มิ.ย.2568)

มูลค่าการส่งออก : 32,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สินค้าส่งออก : สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ข้าว ยารักษาโรค เครื่องมือผ่าตัด ยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องหนัง แร่ทองแดง ผลิตภัณฑ์โลหะ เคมีภัณฑ์และปุ๋ย น้ำตาล และอาหารแปรรูป

ประเทศคู่ค้า : สหรัฐฯ เยอรมนี จีน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สหราชอาณาจักร และอัฟกานิสถาน

มูลค่าการนำเข้า : 58,360 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สินค้านำเข้า : น้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม น้ำมันปาล์ม เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า เหล็ก เหล็กกล้า ยา พลาสติก และก๊าซธรรมชาติเหลว

ประเทศคู่ค้า : จีน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อินโดนีเซีย ซาอุดีอาระเบีย และคูเวต

ทรัพยากรธรรมชาติ : ถ่านหิน เกลือ ยูเรเนียม แร่เหล็ก โครไมต์ ไฟร์เคลย์ ยิปซัม หินปูน ทองแดง น้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ

การทหาร กองทัพปากีสถานมีกำลังพลรวมประมาณ 660,000 นาย โดยมีหน่วย National Command Authority ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย บริหารจัดการกำลังพล ควบคุมดูแลการพัฒนานิวเคลียร์ และกำกับองค์กรทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีกำลังสำรองประมาณ 291,000 นาย ประกอบด้วย หน่วยยามฝั่ง กองกำลังส่วนหน้า หน่วยป้องกันภัยทางทะเล หน่วยปฏิบัติการจู่โจม และหน่วยรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ

ทบ. มีกำลังพลประมาณ 560,000 นาย ยุทโธปกรณ์สำคัญ ได้แก่ ระบบขีปนาวุธพื้นสู่พื้น (Surface-to-Surface Missile-SSM) อย่างน้อย 60 ระบบ รถถังหลัก 2,537 คัน รถหุ้มเกราะลำเลียงพล 3,545 คัน ปืนใหญ่อ้อย่างน้อย 4,619 กระบอก และอากาศยานรบ 117 เครื่อง และ ฮ.อย่างน้อย 263 เครื่อง

ทร. มีกำลังพลประมาณ 30,000 นาย รวมถึงกองการบินทหารเรือ 2,000 นาย และหน่วยนาวิกโยธินประมาณ 3,200 นาย ยุทโธปกรณ์สำคัญ ได้แก่ เรือดำน้ำ 8 ลำ เรือฟรีเกต 11 ลำ เรือตรวจการณ์ 21 ลำ และเรือลำเลียง 24 ลำ

ทอ. มีกำลังพลประมาณ 50,000 นาย ประกอบด้วย หน่วยป้องกันภัยทางอากาศ หน่วยจู่โจม หน่วยต่อต้านสงครามภาคพื้นดิน และหน่วยค้นหาและบรรเทาสาธารณภัย ยุทโธปกรณ์สำคัญ ได้แก่ บ.รบ 465 เครื่อง บ.ขับไล่ 417 เครื่อง และ บ.ลำเลียง 51 เครื่อง

นอกจากนี้ ปากีสถานยังมีคณะผู้สังเกตการณ์ทางทหารของสหประชาชาติประจำอินเดีย และปากีสถาน (United Nations Military Observer Group in India and Pakistan-UNMOGIP) จำนวน 43 นาย จาก 10 ประเทศ (รวมทหารไทย 4 นาย) ขณะเดียวกัน ปากีสถานส่งกำลังพลไปเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ (UN Peacekeeping Operations) กว่า 7,120 นาย

งบประมาณด้านกลาโหม สำหรับปีงบประมาณ 2568-2569 อยู่ที่ประมาณ 9,199 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปัญหาด้านความมั่นคง

1) **ปัญหาการก่อการร้าย** ปากีสถานเผชิญปัญหาการก่อการร้ายจากกลุ่มติดอาวุธที่ถือเป็นภัยคุกคามสำคัญ อาทิ กลุ่ม Tehrik-e Taliban Pakistan (TTP) ซึ่งมีเป้าหมายแบ่งแยกดินแดนแคว้นไคเบอร์-ปชตุนควาเพื่อปกครองตนเอง และกลุ่ม Balochistan Liberation Army (BLA) ซึ่งเป็นกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในแคว้น Balochistan ที่มุ่งก่อเหตุโจมตีรัฐบาลปากีสถานและผลประโยชน์ของจีนในปากีสถาน เฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนที่ทำงานในปากีสถาน เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างรัฐบาลปากีสถานกับจีน

2) **ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ** อาทิ การค้ายาเสพติด โดยเฉพาะเฮโรอีนที่มีแหล่งผลิตจากอัฟกานิสถาน การลักลอบนำคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์และแรงงาน รวมถึงการจัดทำหนังสือเดินทางและเอกสารปลอม นอกจากนี้ ปากีสถานยังมีแนวโน้มเป็นศูนย์กลางเครือข่ายอาชญากรรมทางไซเบอร์ในภูมิภาคเอเชียใต้ โดยมีทั้งชาวปากีสถานและชาวต่างชาติเข้าร่วมขบวนการ เพื่อล่อลวงเหยื่อจากหลายประเทศทั้งในเอเชียและภูมิภาคอื่น

3) **ปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ** ปากีสถานประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรง เมื่อ ม.ย.2568 โดยเกิดน้ำท่วมฉับพลันและดินถล่มในหลายพื้นที่ จากอิทธิพลของมรสุมและการละลายของธารน้ำแข็ง ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 1,000 ราย และผู้ได้รับผลกระทบกว่า 33 ล้านคน ขณะเดียวกัน โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เช่น ถนน ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และระบบสุขภาพได้รับความเสียหายอย่างหนัก

สมาชิกองค์การระหว่างประเทศ ปากีสถานเข้าร่วมในองค์การระหว่างประเทศและกลุ่มความร่วมมือทั้งในฐานะสมาชิกและผู้สังเกตการณ์ ที่สำคัญ 62 แห่ง เช่น ARF, ECO, IAEA, NAM, OIC, SAARC, SCO, UNESCO และ ASEAN (ในฐานะคู่เจรจา)

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปากีสถานมีเป้าหมายพัฒนาด้านนิวเคลียร์ อวกาศ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมชีวภาคและเทคโนโลยีการสื่อสาร การพัฒนาด้านนิวเคลียร์ของปากีสถานมีความคืบหน้าอย่างมาก จากความร่วมมือกับจีนในการก่อสร้างเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ ซึ่งเป็นที่เคลือบแคลงของสหรัฐฯ และอินเดีย เนื่องจากเกรงว่า ปากีสถานจะใช้เทคโนโลยีดังกล่าวพัฒนาเป็นอาวุธนิวเคลียร์ ทั้งนี้ มีการประเมินว่า ปากีสถานมีหัวรบนิวเคลียร์ประมาณ 100-120 ลูก

ปากีสถานเปิดตัวโครงการริเริ่มเพื่อบ่มเพาะผู้เชี่ยวชาญด้านเซมิคอนดักเตอร์สำหรับอุตสาหกรรม การวิจัย และการศึกษา (Initiative to Nurture Semiconductor Professionals for Industry, Research & Education-INSPIRE) โดยมีเป้าหมายฝึกอบรมบุคลากรให้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ การทดสอบ และการวิจัยเซมิคอนดักเตอร์ จำนวน 7,200 คน ภายในปี 2573

การขนส่งและโทรคมนาคม มีท่าอากาศยานระหว่างประเทศ 12 แห่ง ที่สำคัญ ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติจินนาร์ นครการาจี และท่าอากาศยานนานาชาติเบนาศีร์ บุตโต กรุงอิสลามาบัด นอกจากนี้ ยังมีฐานทัพอากาศ

11 แห่ง สายการบินหลัก ได้แก่ Pakistan International Airlines, Airblue และ Shaheen Air International ระบบคมนาคมทางบก ประกอบด้วย เส้นทางรถไฟรวมระยะทาง 11,881 กม. และถนนระยะทาง 263,942 กม. ท่าเรือสำคัญ ได้แก่ ท่าเรือกวาดาร์ ท่าเรือการาจี และท่าเรือกาซิม โทรคมนาคม มีหมายเลขโทรศัพท์พื้นฐานประมาณ 3,750,000 เลขหมาย (ปี 2568) และโทรศัพท์เคลื่อนที่ 146,048,000 เลขหมาย (ปี 2568) ให้บริการผ่านระบบ 3G และ 4G รหัสโทรศัพท์ระหว่างประเทศ +92 และรหัสอินเทอร์เน็ต คือ .pk มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตประมาณ 116,000,000 คน (ปี 2568) และบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กประมาณ 101,600,000 บัญชี (ปี 2568)

การเดินทาง สายการบินไทยให้บริการเที่ยวบินตรงจากกรุงเทพฯ ไปยังปากีสถานใน 3 เส้นทางหลัก ได้แก่ กรุงอิสลามาบัด เมืองลาฮอร์ และนครการาจี รวม 5 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ และสายการบินต่างประเทศที่ให้บริการเส้นทางจากกรุงเทพฯ ไปยังปากีสถาน ได้แก่ สายการบิน Pakistan International Airlines (PIA) ซึ่งเป็นสายการบินแห่งชาติของปากีสถาน สายการบิน Air Arabia สายการบิน Emirates สายการบิน Qatar Airways และสายการบิน Etihad Airways ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 3 ชม. นักท่องเที่ยวไทยสามารถยื่นขอตรวจลงตราอิเล็กทรอนิกส์ (e-Visa) เพื่อเดินทางเข้าปากีสถานได้ที่เว็บไซต์ visa.nadra.gov.pk ทั้งนี้ ผู้ถือหนังสือเดินทางทูตได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และสามารถพำนักอยู่ในปากีสถานได้ไม่เกิน 30 วัน เว็บไซต์ทางการด้านการท่องเที่ยว คือ <http://www.tourism.gov.pk>

สถานการณ์สำคัญที่น่าติดตาม

1) **การแก้ไขรัฐธรรมนูญ** รัฐบาลปากีสถานผลักดันร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 27 ซึ่งรัฐสภาให้ความเห็นชอบและมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ ภายหลังจากประธานาธิบดีลงนาม เมื่อ 13 พ.ย.2568 โดยสาระสำคัญของการแก้ไข ประกอบด้วย การจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ภายใต้การกำกับของรัฐบาลกลาง การปรับระบบตุลาการโดยเพิ่มบทบาทของรัฐบาลและรัฐสภาในการแต่งตั้งตุลาการ การปรับโครงสร้างอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลระดับจังหวัด ผ่านการโอนอำนาจบางด้านจากจังหวัดกลับสู่ส่วนกลาง การปรับสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณระหว่างส่วนกลางกับจังหวัด และการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 243 ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกองทัพ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขรัฐธรรมนูญดังกล่าวเผชิญกระแสคัดค้านอย่างรุนแรงจากพรรคฝ่ายค้าน โดยเฉพาะพรรค Pakistan Tehreek-e-Insaf (PTI) ซึ่งแสดงความกังวลว่า การแก้ไขครั้งนี้ อาจบั่นทอนหลักประชาธิปไตย เปิดช่องให้รัฐบาลกลางแทรกแซงฝ่ายตุลาการและการบริหารระดับจังหวัด ตลอดจนเป็นการรวมศูนย์อำนาจและเพิ่มบทบาททางการเมืองของกองทัพอย่างมีนัยสำคัญ

2) **การแก้ไขปัญหากลุ่มก่อการร้ายในประเทศ** เฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม Tehrik-e Taliban Pakistan (TTP) ยังไม่มีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จ เนื่องจากสมาชิก TTP มีศักยภาพในการก่อเหตุสูง ก่อปรกับรัฐบาลปากีสถานยังไม่มีท่าทีที่จะเจรจาโดยตรงกับกลุ่มดังกล่าว แต่ใช้วิธีการกดดันรัฐบาลตอลิบานให้ยับยั้งการก่อเหตุของสมาชิก TTP ซึ่งในห้วงที่ผ่านมาได้ก่อเหตุโจมตีผลประโยชน์ของรัฐบาลปากีสถานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ปากีสถานยังเสี่ยงเผชิญภัยคุกคามจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ได้แก่ Balochistan Liberation Army (BLA) และ Balochistan Liberation Front (BLF) ในแคว้น Balochistan ซึ่งต่อต้านโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China-Pakistan Economic Corridor-CPEC) รวมทั้งเครือข่ายของกลุ่ม Islamic State Khorasan Province (ISKP) ในปากีสถานที่มุ่งเป้าโจมตีประชากรมุสลิมชีอะฮ์

3) **การดำเนินนโยบายต่างประเทศ** นโยบายต่างประเทศของปากีสถานมุ่งเน้นการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับทุกประเทศ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อจีน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ผ่านความร่วมมือด้านการลงทุนในโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China-Pakistan Economic

Corridor-CPEC) ขณะเดียวกัน ปากีสถานยังมุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนกับสหรัฐฯ โดยเฉพาะด้านการสกัดและพัฒนาศักยภาพของแร่ธาตุหายาก (Rare Earth Elements-REEs) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศ

4) **ข้อพิพาทกรณีแม่น้ำสินธุ** ปากีสถานยังคงเรียกร้องให้อินเดียยกเลิกการระงับการบังคับใช้สนธิสัญญาแม่น้ำสินธุ ปี 2503 เนื่องจากปากีสถานในฐานะประเทศปลายน้ำอาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการพัฒนาในฝั่งอินเดีย เช่น การก่อสร้างเขื่อน การระบายน้ำ การปล่อยตะกอนก้นเขื่อน หรือการงดปล่อยน้ำ ซึ่งอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคเกษตรกรรม ความมั่นคงทางอาหาร และระบบนิเวศตามแนวลุ่มน้ำสินธุของปากีสถาน

5) **กรณีความขัดแย้งกับอัฟกานิสถาน** มีชนวนจากเหตุปะทะตามแนวชายแดนปากีสถาน-อัฟกานิสถาน และประเด็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งปากีสถานอ้างว่า อัฟกานิสถานเป็นแหล่งหลบซ่อน (safe havens) ของกลุ่มก่อการร้ายที่ใช้เป็นฐานในการปฏิบัติการข้ามพรมแดนเข้าสู่ปากีสถาน โดยเฉพาะกลุ่ม TTP ทั้งนี้ ในการเจรจาระหว่างผู้แทนรัฐบาลปากีสถานกับผู้แทนรัฐบาลตอลิบาน ที่นครอิสตันบูล ตุรกี ระหว่าง 25-27 ต.ค.2568 ปากีสถานได้ยื่นคำขาดให้รัฐบาลตอลิบานดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในการควบคุมและยับยั้งความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกันในประเด็นดังกล่าว ส่งผลให้สถานการณ์ความตึงเครียดบริเวณชายแดนมีแนวโน้มยืดเยื้อต่อไป

ความสัมพันธ์ไทย-ปากีสถาน

ไทยและปากีสถานสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต เมื่อ 11 ต.ค.2494 ปัจจุบัน ไทยมี สอท. ณ กรุงอิสลามาบัด และ สกญ. ณ เมืองการาจี ซึ่งมีหน้าที่ดูแลพื้นที่ในแคว้นสินธ์และแคว้นบาลูจิสถาน ตลอดระยะเวลากว่า 7 ทศวรรษ ไทยและปากีสถานดำรงความสัมพันธ์อันดีต่อกันมาโดยตลอด โดยไทยสนับสนุนปากีสถานในการปรับสถานะเป็นประเทศคู่เจรจาเต็มรูปแบบของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN Dialogue Partner) ขณะที่ปากีสถานให้ความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการคัดค้านไม่ให้นาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าสู่การพิจารณาขององค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation-OIC) ส่งผลให้ประเด็นดังกล่าวไม่ถูกยกระดับเป็นปัญหาสากล นอกจากนี้ ปากีสถานยังไม่เคยแสดงท่าทีเชิงลบต่อนโยบายของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งภายในและภายนอกกรอบของ OIC ซึ่งสะท้อนถึงความเข้าใจและมิตรภาพที่มั่นคงระหว่างทั้งสองประเทศ

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับปากีสถานมีพัฒนาการต่อเนื่อง โดยปากีสถานให้ความสำคัญกับไทย ภายใต้นโยบาย “มองตะวันออก (Look East Policy)” เพื่อกระจายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและลดการพึ่งพาประเทศในภูมิภาคเดียวกัน ขณะที่ไทยมองปากีสถานเป็นตลาดส่งออกขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพและมีประชากรมากเป็นอันดับ 5 ของโลก ในช่วง ม.ค.-ส.ค.2568 มูลค่าการค้าระหว่างสองประเทศอยู่ที่ 1,040.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 30.9% จากช่วงเดียวกันของปี 2567 ไทยได้เปรียบดุลการค้า 494.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยส่งออกไปปากีสถานมูลค่า 767.39 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และนำเข้ามูลค่า 273.09 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าส่งออกสำคัญของไทย ได้แก่ รถยนต์และชิ้นส่วน เส้นใยประดิษฐ์ เคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติก ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ส่วนสินค้านำเข้าจากปากีสถาน ได้แก่ สัตว์น้ำและอาหารทะเลแช่แข็ง น้ำมันดิบ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ เสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ ผ้าผืน เครื่องดื่มประเภทน้ำแร่ น้ำอัดลม และสุรา

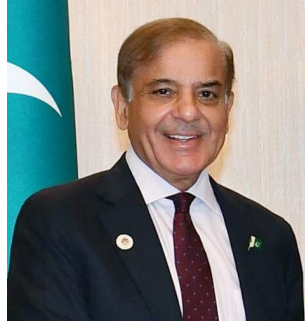
ไทยและปากีสถานมีเป้าหมายร่วมกันในการขยายมูลค่าการค้าจาก 1,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 2,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในอนาคตอันใกล้ โดยทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะรื้อฟื้นการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement-FTA) หลังจากหยุดชะงักไปหลายปี โดยจะเริ่มจากการเจรจาจัดทำข้อตกลงการค้าแบบให้สิทธิพิเศษทางภาษี (Preferential Trade Agreement-PTA) เพื่อปูทางไปสู่การเจรจา FTA ในระยะต่อไป ทั้งนี้ การจัดทำ FTA จะเปิดโอกาสสำคัญในการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สร้างความได้เปรียบให้แก่ภาคธุรกิจ และเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคของทั้งสองประเทศ

ความสัมพันธ์ด้านการลงทุน ปัจจุบัน มีภาคธุรกิจไทยหลายแห่งเข้าไปดำเนินกิจการในปากีสถาน เช่น บริษัทไทยยูรีเทน เคมีคอล อินดัสเตรียล บริษัท ไทยยูเนี่ยน ฟีดมิลล์ (TFM) และบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ (ซี.พี. ปากีสถาน) นอกจากนี้ ยังมีผู้ประกอบการไทยที่ส่งออกสินค้าไปยังปากีสถาน เช่น บริษัท มาลีสามพราน บริษัท ไทยซัมมิท ออโตพาร์ท และบริษัท ซัมมิท ฟุตแวร์ (รองเท้าตรา Aerosoft) สะท้อนถึงศักยภาพของภาคเอกชนไทยในการขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในตลาดปากีสถานอย่างต่อเนื่อง

ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม ในปี 2568 ปากีสถานผลักดันความร่วมมือกับไทยในระดับประชาชน (People to People) โดยใช้ศาสนาพุทธเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ ผ่านความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของไทย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม โบราณคดี และการศึกษามรดกทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ เมื่อ 31 ก.ค.2568 ปากีสถานมอบพระพุทธรูปปางบำเพ็ญทุกรกิริยา (องค์จำลอง) แก่ไทยเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการทูต วัฒนธรรม ศาสนา และการท่องเที่ยวเชิงพุทธในดินแดนอารยธรรมคันธาระ

ข้อตกลงระหว่างไทยกับปากีสถาน ที่สำคัญ ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยการบริการเดินอากาศ (ปี 2499) พิธีสารแก้ไขสนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน (ปี 2501) อนุสัญญาเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนและการป้องกันการเลี่ยงการรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเก็บจากเงินได้ (ปี 2523) ความตกลงทางการค้า (ปี 2527) ความตกลงทางวัฒนธรรม (ปี 2534) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว (ปี 2545) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระหว่าง BOI ไทย-ปากีสถาน (ปี 2545) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยเรื่องการส่งกำลังบำรุง (ปี 2545) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ปี 2547) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมเฉพาะเรื่องอื่น ๆ (ปี 2547) พิธีสารว่าด้วยการปรึกษาและความร่วมมือระหว่างกระทรวงการต่างประเทศไทยกับปากีสถาน (ปี 2547) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการโอนตัวผู้กระทำความผิดและการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาในคดีอาญา (ปี 2550) ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางทูตระหว่างไทยกับปากีสถาน (ปี 2556) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านการค้าระหว่างไทยกับปากีสถาน (ปี 2556) และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งสภาธุรกิจร่วมระหว่างไทยกับปากีสถาน (ปี 2556)

ปัจจุบัน (ปี 2568) มีคนไทยพำนักอยู่ในปากีสถานประมาณ 1,990 คน (ปี 2568) โดยส่วนใหญ่กระจายอยู่ในเมืองสำคัญ ได้แก่ กรุงอิสลามาบาด เมืองลาฮอร์ และเมืองการาจี

นาย Mohammad Shehbaz Sharif

ตำแหน่ง	นายกรัฐมนตรี
เกิด	21 ก.ย.2494 (อายุ 75 ปี/ปี 2569) ที่เมืองลาฮอร์ แคว้นปัญจาบ มีพี่น้อง 2 คน คือ นาย Nawaz Sharif อดีต นรม.ปากีสถาน และนาย Abbas Sharif นักการเมืองและนักธุรกิจ
ศาสนา	อิสลาม (ซุนนี)
การศึกษา	- ปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย Government College University Lahore (GCUL)
สถานภาพทางครอบครัว	
ปี 2516	- สมรสครั้งแรกกับ Begum Nusrat Shahbaz
ปี 2536	- สมรสครั้งที่ 2 กับนาง Aaliya Honey
ปี 2536	- สมรสครั้งที่ 3 กับนาง Nilofer Khosa
ปี 2546	- สมรสครั้งที่ 4 กับนาง Tehmina Durrani
ปี 2555	- สมรสครั้งที่ 5 กับนาง Kalsoom Hai
	- มีบุตรชาย 2 คน และบุตรสาว 3 คน
พรรคการเมืองที่สังกัด	- พรรค Pakistan Muslim League-N (PML-N)
ประวัติทางการเมือง	
ปี 2531	- สมาชิกสภาแคว้นปัญจาบครั้งแรกในการเลือกตั้งทั่วไป
ปี 2533	- สมาชิกสภาแคว้นปัญจาบครั้งที่ 2 และ สส.สมัยแรก ในการเลือกตั้งทั่วไป
ปี 2536	- สมาชิกสภาแคว้นปัญจาบครั้งที่ 3 ในการเลือกตั้งทั่วไป
ปี 2540	- ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งมุขมนตรีแคว้นปัญจาบครั้งแรก
ปี 2551	- ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งมุขมนตรีรัฐปัญจาบครั้งที่ 2
ปี 2556	- ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งมุขมนตรีรัฐปัญจาบครั้งที่ 3
11 เม.ย.2565	- ได้รับคัดเลือกจากรัฐสภาให้ดำรงตำแหน่ง นรม.ปากีสถาน

4 มี.ค.2567

- ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาให้ดำรงตำแหน่ง นรม. หลังจากพรรค PML-N ซึ่งได้จำนวน สส.มากเป็นอันดับ 2 ร่วมมือกับพรรค PPP ซึ่งมีจำนวน สส.มากเป็นอันดับ 3 จัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ

ข้อมูลที่น่าสนใจ

- เคยถูกศาลต่อต้านการก่อการร้ายออกหมายจับในคดีสั่งการให้ จนท.ตำรวจวิสามัญผู้ต้องสงสัยเมื่อปี 2541 ขณะดำรงตำแหน่งมุขมนตรีรัฐปัญจาบ เนื่องจากไม่ได้เดินทางมารับฟังข้อกล่าวหาของศาลในระหว่างพำนักรออยู่ที่ชาอูดีอาระเบีย ต่อมาเมื่อปี 2547 พยายามเดินทางกลับประเทศ เพื่อยื่นอุทธรณ์ แต่ถูกเนรเทศกลับไปยังชาอูดีอาระเบีย อย่างไรก็ตาม ศาลอนุญาตให้เดินทางกลับปากีสถานเมื่อ ส.ค.2550 เพื่อเข้าสู่คดี และเมื่อปี 2551 ศาลต่อต้านการก่อการร้ายมีคำพิพากษายกฟ้อง
- เคยถูกคณะทำงานสืบสวน (Joint investigation team-JIT) เรียกให้เข้าชี้แจงเป็นเวลา 3 ชั่วโมง ในกรณี Panama Papers เมื่อปี 2560
- ปรากฏข่าวสารว่า เคยให้การสนับสนุนนาง Reham Khan อดีตภรรยาของนายอิมราน ข่าน อดีต นรม. ตีพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวและชีวิตสมรสเมื่อปี 2561 ซึ่งเกิดขึ้นก่อนการเลือกตั้งทั่วไป ส่งผลให้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นความพยายามบั่นทอนภาพลักษณ์ของนายอิมราน ข่าน เพื่อหวังผลทางการเมือง
- เคยถูกกล่าวหาว่า มีพฤติกรรมทุจริตระหว่างดำรงตำแหน่งมุขมนตรีแคว้นปัญจาบ เมื่อปี 2562 จากกรณียกเลิกสัญญาจ้างบริษัทที่ชนะการประมูลโครงการก่อสร้างที่พักอาศัย (Ashiana Iqbal Housing) และมอบให้บริษัท ไกล์ซิดเป็นผู้ดำเนินโครงการแทน
- เคยถูกจับในข้อหาฟอกเงินมูลค่าประมาณ 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ระหว่างปี 2551-2561 ผ่านบัญชีธนาคาร 28 บัญชี เมื่อปี 2563 ร่วมกับนาย Hamza Shehbaz Sharif บุตรชาย แต่ต่อมาศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง เมื่อ 12 ต.ค.2565

คณะรัฐมนตรีปากีสถาน

ประธานาธิบดี

นรม.

รอง นรม./รมว.กระทรวงการต่างประเทศ

รมว.กระทรวงพาณิชย์

รมว.กระทรวงกลาโหม

รมว.กระทรวงมหาดไทยและการควบคุมยาเสพติด

รมว.กระทรวงการคลัง/การจัดเก็บรายได้

รมว.กระทรวงอุตสาหกรรมทางทหาร และการบิน

รมว.กระทรวงกิจการเศรษฐกิจ/สถานประกอบการ

รมว.กระทรวงที่อยู่อาศัยและการทำงาน

รมว.กระทรวงอุตสาหกรรมและการผลิต/

รมว.กระทรวงความมั่นคงด้านอาหารและการวิจัยแห่งชาติ

รมว.กระทรวงข้อมูลและการออกอากาศ

รมว.กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม

รมว.กระทรวงมรดกและวัฒนธรรมแห่งชาติ

รมว.กฎหมายและยุติธรรม/สิทธิมนุษยชน

รมว.กระทรวงกิจการรัฐสภา

รมว.กระทรวงกิจการทางทะเล

รมว.กระทรวงแรงงานและชาวปากีสถานในต่างประเทศ

รมว.กระทรวงกิจการศาสนา

รมว.กระทรวงปิโตรเลียม

รมว.กระทรวงทรัพยากรน้ำ

รมว.กระทรวงการวางแผน พัฒนา และความคิดริเริ่มพิเศษ

รมว.กระทรวงการพลังงาน

รมว.กระทรวงการสื่อสาร

รมว.กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รมว.กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมวิชาชีพ

รมว.กระทรวงแคว้นและดินแดนชายแดน/

รมว.กระทรวงกิจการแคชเมียร์และกิลกิต-บัลติสถาน

รมว.กระทรวงสาธารณสุข กฎระเบียบ และการประสานงาน

รมว.กระทรวงการบรรเทาความยากจนและความปลอดภัยทางสังคม

รมว.กระทรวงทางรถไฟ

รมว.กระทรวงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

และการประสานงานด้านสิ่งแวดล้อม

Asif Ali Zardari

Muhammad Shehbaz Sharif

Mohammad Ishaq Dar

Jam Kamal Khan

Kawaja Muhammad Asif

Syed Mohsin Raza Naqvi

Muhammad Aurangzeb

Muhammad Raza Hayat Harraj

Ahad khan Cheema

Riaz Hussain Pirzada

Rana Tanveer Hussain

Attaullah Tarar

Shaza Fatima Khawaja

Aurangzeb Khan Khichi

Azam Nazeer Tarar

Tariq Fazal Chaudhary

Muhammad Junaid Anwar

Chaudhry Salik Hussain

Sardar Muhammad Yousuf

Ali Pervaiz Malik

Muhammad Moeen Wattoo

Ahsan Iqbal Chaudry

Sardar Awais Ahmad Khan Leghari

Abdul Aleem Khan

Khalid Hussain Magasi

Dr.Khalid Maqbool Siddiqui

Amir Muqam

Syed Mustafa Kamal

Syed Imran Ahmad Shah

Muhammad Hanif Abbasi

Musadik Masood Malik

(ต.ค.2568)